

Datum
2014-11-03

Sveriges Kommuner och Landsting
118 82 Stockholm

Det kommunala perspektivet på det svenska asylmottagandet saknas

Världen står i brand och allt fler flyktingar söker sig till Sverige. Ökningen har skett relativt snabbt och mottagandet ställer stora krav på berörda myndigheter men också på kommunerna och övriga delar av lokalsamhället.

Alla flyktingar blir individer i en kommun redan från deras första dag i Sverige men ändå känns det som att det kommunala perspektivet på asylmottagandet saknas eller i vart fall ges otillräcklig betydelse.

Vi i kommunerna vill verkligen hjälpa till och exemplet från våra egna verksamheter och från alla tusentals frivilliga som varje dag drar ett strå till stacken är otaliga. Men frustrationen ute i kommunerna växer ändå i takt med flyktingströmmarna och de enda som tjänar på ett icke fungerande mottagningssystem är de antidemokratiska krafter som dessvärre redan fått ett stabilt fotfäste i den svenska myllan. Vi måste med kraft prioritera denna fråga och göra nödvändiga förbättringar så snart det bara går.

Några exempel från oss på första parkett.

Boendefrågan

Migrationsverkets uppgift är att ordna boende för flyktingar. I det ingår ett sekretessbelagt anbudsförfarande, beslutat på EU-nivå, där privata entreprenörer konkurrerar mot varandra. Den som uppfyller vissa kriterier och har lägst pris vinner.

Migrationsverket meddelar inte berörd kommun om hur många flyktingar de ska ta emot – och när – förrän beslutet är fattat.

Detta medför att det i princip blir omöjligt att planera för de uppgifter som enligt lag ligger på kommunerna. Det handlar givetvis om skola, socialtjänst och SFI-undervisning.

Ett annat problem är att det är i kommuner som historiskt har haft stora befolkningsminskningar som det finns flest tomma hus och det är där det är lättast att erbjuda Migrationsverkets upphandlare billiga lösningar. Konsekvensen blir att ett antal små kommuner får dra ett oproportionerligt stort lass.

Men det innebär även att de asylsökande blir hänvisade till dåliga boenden på platser där nödvändig närservice inte längre finns. Det saknas ofta fungerande kollektivtrafik, närliggande skolor, livsmedelsbutiker, vårdcentraler, apotek och så vidare.

Dessutom saknas viktig lokal närvaro från Migrationsverket vid boendena för att säkerställa en bra mottagning, kunna ge tillräcklig information mm. För närvarande är närvaron minimal vilket är mycket olyckligt.

Ersättningssystemet

Hela vidden av hur asylmottagandet påverkar kommunerna vet vi inte ännu men vi vet att vi med oro närmar oss nästa bokslut.

Ersättningssystemet upplevs som komplicerat och kraven på kommunerna att söka ersättning i efterhand medför att betydande resurser åtgår till administration.

Osäkerheten bidrar även till att kommuner med såväl bra boendemöjligheter som med en bra integrationsprocess i övrigt tvekar kring frågan om ett ytterligare åtagande. I den tvekan dras alla flyktingkategorier över en kam. Kvotflykting, ensamkommande barn eller asylsökande som på egen hand tagit sig till Sverige spelar ingen roll.

Migrationsverket och SKL har nyligen presenterat en pilotstudie av kommunernas kostnader och ersättningar för asylsökande. Resultatet av denna förstärker vår uppfattning om att ersättningssystemet är svårt att överblicka och är administrativt krävande.

Pilotstudien visar att kommuner med många asylsökande har klart större kostnader än vad staten ersätter.

I budgetpropositionen för 2015 gick det inte att utläsa om några förenklingar eller extra satsningar på kommunsektorn i detta avseende.

Kraftsamling för förändring

Som rubriken på brevet beskriver så upplever vi att det kommunala perspektivet saknas eller i vart fall ges otillräcklig betydelse.

SKL presenterade i april 2013 ett förträffligt dokument innehållande 35 förslag för ett hållbart asyl- och flyktingmottagande.

Problemet är att frågan inte ges tillräckligt hög prioritet.

Migrationsverket, arbetsförmedlingen, försäkringskassan, alla landsting och många kommuner har att varje dag hantera flyktingmottagandet i praktiken. Det system och regelverk som finns har designats för en bråkdel av den arbetsuppgift som nu föreligger. Alla instanser ligger efter och det finns inte kompetent personal att rekrytera, även om resurserna fanns.

Slutsats

Vi vill med detta brev sätta ytterligare ett finger på att det krävs kraftsamling och åtgärder nu, annars riskerar vi en utveckling mot ett Sverige som de flesta av oss som tjänar demokratin inte vill veta av.

Kommunstyrelseordföranden i kommuner i Västernorrland och Gävleborg enligt nedan den 3 november 2014

StenOve Danielsson
Kommunstyrelsens ordförande
Ånge kommun

Elisabet Lassen
Kommunstyrelsens ordförande
Sollefteå kommun

Eva Lindstrand
Kommunstyrelsens ordförande
Timrå kommun

Glenn Nordlund
Kommunstyrelsens vice ordförande
Örnsköldsviks kommun

Mikael Löthstam
Kommunstyrelsens ordförande
Hudiksvalls kommun

Yoomi Rehnström
Kommunstyrelsens ordförande
Ovanåkers kommun

Sven-Erik Lindestam
Kommunstyrelsens ordförande
Söderhamns kommun

Micael Melander
Kommunstyrelsens ordförande
Kramfors kommun

Fred Nilsson
Kommunstyrelsens ordförande
Härnösand kommun

Peder Björk
Kommunstyrelsens ordförande
Sundsvalls kommun

Monica Olsson
Kommunstyrelsens ordförande
Nordanstigs kommun

Marie Centerwall
Kommunstyrelsens ordförande
Bollnäs kommun

Leif Persson
Kommunstyrelsens ordförande
Ljusdals kommun

Marie-Louise Dangardt
Kommunstyrelsens ordförande
Hofors kommun